

دستورالعمل اجرایی

دبیرخانه موضوع بند د ماده ۴۵ قانون برنامه چهارم توسعه کشور

در اجرای بند د ماده ۴۵ قانون برنامه چهارم توسعه کشور، مراحل تشکیل پرونده، داوری و تصویب پروژه‌های متقاضیان استفاده از این تسهیلات حمایتی این بند در سال ۸۵ به شرح ذیل می‌باشد:

تعاریف:

وزارتین: شامل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است.

کارفرما (دستگاه سفارش دهنده): وزارتخانه، دستگاه اجرایی دولتی یا غیردولتی است که تحقیق به سفارش او انجام می‌گیرد، مدیریت و نظارت بر اجرای پروژه را برعهده دارد، بهره‌بردار اصلی از نتایج پروژه است و در اجرای پروژه مشارکت مالی می‌نماید.

خودکارفرما: دستگاهی است به بخشهای تابعه یا وابسته خود سفارش کار پژوهشی و یا خدمات مشاوره بدهد. مرکز تحقیقاتی در صورتی وابسته به دستگاه محسوب می‌شود که دارای وابستگی تشکیلاتی با آن دستگاه باشد به این معنی که رییس آن توسط یک وزیر یا رییس دستگاه تعیین گردد.

مشاور: فرد حقیقی یا دستگاه پژوهشی که انجام کار پژوهشی را بعهده می‌گیرد.

دستگاه پژوهشی (سفارش گیرنده): به دانشگاه، موسسه، واحد پژوهشی دولتی یا غیردولتی که دارای مجوز پژوهشی از یکی از وزارتین باشند، اطلاق می‌شود که انجام پروژه به آن سفارش داده می‌شود.

پروژه پژوهشی: پروژه‌ای است که منجر به تولید علم (پژوهش بنیادی)، کاربرد علوم در حل مسائل موجود (پژوهش کاربردی)، تولید نمونه محصول یا روش جدید (پژوهش توسعه‌ای) یا تدوین دانش فنی (توسعه فناوری) شود. **مجری:** فرد محقق است که پروژه تحقیقاتی توسط وی و همکارانش انجام می‌شود و عضو هیات علمی دانشگاه یا واحد پژوهشی سفارش گیرنده بوده و یا دارای قرارداد پژوهشی به مدت ۳ سال از زمان شروع اجرای پروژه با واحد پژوهشی سفارش گیرنده باشد.

دبیرخانه: محل اخذ، تکمیل، داوری و تأیید پروژه‌ها می‌باشد که مستقر در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است و مسئول اطلاع‌رسانی، ارائه فرمها و دستورالعمل، بررسی فرمها و انطباق پروژه با آئین‌نامه و دستورالعمل، ارسال آنها برای داوری و اعلام آخرین وضعیت کلیه پروژه‌ها به کارفرما و مشاور می‌باشد.

کمیته ۵ نفره: مرجع سیاست‌گذاری و رفع اختلافات به منظور افزایش بازدهی و هدفمند شدن پروژه‌هاست و متشکل از یک نماینده از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، یک نماینده از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، یک نماینده از سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و دو نماینده منتخب از شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری می‌باشد.

انتخاب اصلح: روش انتخاب حداقل قیمت پیشنهادی است که با دعوت از کلیه مشاوران واجد شرایط (از طریق سایت مربوطه اجرا می‌شود)

۱- مشخصات:

الف - پروژه‌های پیشنهادی که دارای حداقل شرایط زیر هستند می‌توانند از تسهیلات این ردیف استفاده نمایند.

۱- کارفرما غیر پژوهشی باشد.

تبصره ۱: موسسه های پژوهش یا فناوری نمی توانند کارفرما باشند (به جز آن بخش از وزارتخانه یا کارفرمایانی که با عنوان بخش تحقیقات هماهنگی پژوهش را به عهده دارند نه اجرای پژوهش)
تبصره ۲: در صورتیکه کارفرما یا دستگاه پژوهشی غیر دولتی باشد ارسال موارد ذیل ضروری می باشد.

- اساسنامه شرکت یا مؤسسه
- آخرین تغییرات ثبت شده در روزنامه رسمی شرکت یا مؤسسه در خصوص اعضای هیات مدیره و بازرسین
- گزارشی از عملکرد پژوهشی فعالیت‌های پنج ساله گذشته شرکت یا مؤسسه (برای دستگاه پژوهشی)
- گزارش روزآمد از نحوه و چگونگی استفاده از نتایج حاصل از اجرای پروژه های مورد حمایت شرکت یا مؤسسه (برای کارفرما)

۲- دستگاه پژوهشی دارای مجوز پژوهشی از وزارتین بر حسب مورد باشد.

تبصره: سقف قرارداد مشاوره مورد حمایت از مراکز علمی و پژوهشگاههای فاقد مجوز گروه یا واحد پژوهشی مرتبط، تا سقف صلاحیت فرد حقیقی مجری پروژه می باشد.

۳- پروژه غیر تکراری، پژوهشی و غیر بنیادی باشد.

تبصره ۱: طرحهایی که مسئله یا مشکل محور نمی‌باشند و اساساً مشکلی را حل نمی‌کند همانند طرحهایی که با عناوینی نظیر بررسی، امکان سنجی، مطالعه و معادل این واژه‌ها باشد یا پروژه‌های که هدف آنها صرفاً شناسایی موضوع خاصی، یا فقط مطالعه تطبیقی باشند یعنی قید حل مسئله مطرح نباشد و یا حل مسئله موکول به طرح دیگری شود، از محل این ردیف حمایت نمی شوند.

تبصره ۲: پژوهشی بودن و تکراری نبودن پروژه توسط کارفرما و مشاور تأیید و تعهد شده باشد.

تبصره ۳: در طول مراحل بررسی، داوری و اجرای پروژه هر زمان که مشخص شود که پروژه تکراری، غیر پژوهشی و غیر کاربردی است بلافاصله متوقف و تأمین خسارت ناشی از اجرای پروژه به عهده کارفرما و مشاور بوده و متفقاً موظف به پرداخت خسارت به دولت می‌باشند.

۴- کارفرما حداقل ۴۰٪ مشارکت نقدی پروژه را تعهد کرده باشد.

۵- پروژه تقاضا محور باشد یعنی کارفرمایی باید آن را سفارش داده باشد.

۶- امکان حمایت از طرحهای انتقال یا بومی سازی فناوری در قالب این ردیف بودجه وجود دارد.

۷- مدت زمان اجرای پروژه حداکثر ۲۴ ماه باشد .

۸- در هر پروژه یک نفر از اعضای هیأت علمی دستگاه پژوهشی بعنوان مجری انتخاب و بقیه بعنوان همکار در اجرای پروژه مشارکت داشته باشند و همکاران پژوهشی پروژه نیز از واحدهای پژوهشی انتخاب شده باشند. تبصره ۱: حداکثر یک نفر از پژوهشگران عضو در سازمان سفارش دهنده پروژه می‌تواند بعنوان ناظر در اجرای پروژه مشارکت داشته باشد.

تبصره ۲: در صورتیکه دستگاه پژوهشی فاقد اعضای هیأت علمی یا مجری از اعضاء هیأت علمی غیر عضو در آن دستگاه باشد، دستگاه پژوهشی با رعایت موارد ذیل می‌تواند از اعضای هیأت علمی سایر دستگاه‌های پژوهشی استفاده نماید.

۱. موافقت دستگاه پژوهشی که مجری عضو آن است، کسب شده باشد.

۲. اقدام به انعقاد قرارداد پژوهشی به مدت ۳ سال با مجری غیر عضو در دستگاه پژوهشی نمایند.

۹- عنوان پروژه با مأموریت کارفرما و مشاور مرتبط باشد.

ب- پروژه‌های پیشنهادی که نمی‌توانند از تسهیلات این ردیف استفاده نمایند عبارتند از:

۱- سهم مشارکت کارفرما کمتر از ۴۰٪ باشد.

۲- سهم مشارکت کارفرما غیر نقدی باشد.

۳- خودکارفرمایان

۴- مشاور و کارفرما هر دو غیر دولتی باشند.

۵- کارفرما پژوهشی باشد.

۶- پایان نامه‌های کارشناسی ارشد و دکتری

۷- طرح‌های که خروجی، نتیجه یا هدف آنها چاپ مقاله یا آرایه یک سند علمی باشد.

۸- مراکز رشد و پارک‌های علم و فناوری نمی‌توانند بعنوان مشاور مستقل باشند.

ج- شرایط لازم و ضروری برای انتخاب سازمان پژوهشی یا کارفرما

۱- شرکتهای پژوهشی که در پارکها و مراکز رشد فعالیت می‌کنند، می‌توانند بعنوان مشاور از تسهیلات این ماده استفاده نمایند، که در این صورت سهم مشارکت دولت به پارک یا سازمان مؤسس مرکز رشد ابلاغ خواهد شد.

۲- شرکتهای غیر پژوهشی مستقر در پارکها و مراکز رشد می‌توانند بعنوان کارفرما از تسهیلات این ماده استفاده کنند، که در این صورت چنانچه دستگاه پژوهشی غیر دولتی باشد سهم مشارکت دولت به پارک، مرکز رشد و در صورت نداشتن ردیف اعتباری مستقل به سازمان مؤسس آن ابلاغ خواهد شد. همچنین لازم است علاوه بر کارفرما و مشاور پارک و یا سازمان مؤسس مرکز رشد در انعقاد قرارداد مشارکت نماید.

۳- در صورتیکه کارفرما غیردولتی باشد، دستگاه پژوهشی باید دولتی و دارای ردیف بودجه باشد.

تبصره: در صورتیکه کارفرما غیردولتی باشد ضروری است تمام سهم مشارکت (۴۰٪) را از ابتدا پیش پرداخت نماید.

د- مدارک مورد نیاز برای تکمیل پرونده با رعایت موارد فوق عبارتند از:

- فرم پیشنهاد پروژه استفاده از تسهیلات بنددال ماده ۴۵ قانون برنامه چهارم توسعه کشور در سه نسخه و قرارداد چهارجانبه در پنج نسخه ضروری است. قرارداد چهارجانبه پس از تأیید فرم پیشنهاد پروژه در مرحله داوری تکمیل و به دبیرخانه ارسال گردد.
  - سوابق پژوهشی مجری و همکاران اصلی پژوهشگر
  - گواهی عضویت مجری در دستگاه پژوهشی
  - فایل الکترونیکی فرم پیشنهاد پروژه و سوابق پژوهشی مجری و همکاران اصلی
- توجه:** ضروری است تمامی فرمها با مهر و امضای اصل بوده و از ارسال فرمهای دست نویس و یا کپی اجتناب شود.

۲- تشکیل و تکمیل پرونده:

- ۱- پروژههای واصله پس از بررسی تشکیل پرونده می شود و در لیست اصلی وارد و بر روی پایگاه اطلاعاتی دبیرخانه اعلام می شود سپس وارد مرحله تکمیل خواهند شد تا پس از بررسی و انطباق شرایط و مدارک با ضوابط و دستورالعمل اجرایی وارد مرحله داوری می شوند.
- ۲- برای کاهش زمان تصویب پروژه، رعایت شرایط و ارسال مدارک فوق ضروری می باشد. در صورت وجود نقص در مدارک، طولانی شدن تکمیل یا عدم تکمیل مدارک، پروژه عودت داده می شود.
- ۳- به منظور کاهش زمان و حجم مکاتبات اداری، توصیه می شود (حتی الامکان) مدارک و مستندات مجموعه پروژههای پیشنهادی، به صورت تجمیع شده، از طریق نماینده کارفرما یا مشاور به دبیرخانه ارسال شود.

۳- داوری

- ۱- پروژههای واصله پس از تکمیل پرونده بر اساس شیوهنامه ویژه‌ای (موجود بر روی پایگاه اطلاعاتی) در سیر مراحل داوری قرار می گیرد.
- ۲- پروژه هایی که از طرف کارفرما ارجاع شده باشد (مشاور مشخصی نداشته باشند) بصورت انتخاب اصلح بین مراکز علمی کشور، به منظور ایجاد فرصتهای برابر از طریق سایت مربوطه اطلاع رسانی می شود.
- تبصره:** پروژههایی که از طریق انتخاب مشاور اصلح اعلام شوند (مشاور مشخصی نداشته باشند) در اولویت بررسی و حمایت قرار خواهند گرفت.
- ۳- پروژههایی که در راستای اولویتهای پژوهشی و فناوری مصوب شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری باشند، در اولویت تصویب قرار خواهند گرفت.
- ۴- طرحهایی به هنگام درخواست استفاده از حمایت های این ردیف، کارفرما و مشاور مشخص داشته باشند، در طول مدت داوری در سایت دبیرخانه به نمایش گذاشته می شود، چنانچه ظرف مدت ۲ هفته اعلام روی سایت، مشاور دیگری با حداقل ۲۰٪ کمتر از بهای فعلی خواستار انجام پروژه باشد، به شرطی که سایر صلاحیت های لازم را داشته

باشد، انجام پروژه به مشاور جدید واگذار می‌شود در غیر اینصورت معادل مبلغ کاهش یافته از بهای پیشنهادی پروژه، از مبلغ حمایت کسر می‌شود.

۵- پروژه‌هایی که در مرحله داوری قرار می‌گیرند حسب مورد به کمیته‌های تخصصی شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری ارسال می‌شود.

۶- صلاحیت مشاوران برای انجام مشاوره (از نظر تخصص و توان انجام کار) براساس آیین نامه تشخیص صلاحیت مشاوران (۲۰۶۳۷/ت/۲۸۴۳۷ ه مورخ ۱۳۸۳/۰۴/۲۳) خواهد بود.

تبصره ۱: در شرایط حاضر و فقط برای این ردیف مرجع تشخیص صلاحیت وزارت علوم، تحقیقات و فناوری می‌باشد.

تبصره ۲: برای حمایت از شبکه‌ها، چنانچه شبکه یا بخشی از یک شبکه خواهد بعنوان مشاور مجری یک پروژه باشد، رتبه صلاحیت آن در عدد ۱/۵ ضرب خواهد شد تا از سقف اعتباری بیشتری به‌رمند شود.

۴- تصویب:

۱- اعلام تصویب پروژه‌ها به کارفرما، دستگاه پژوهشی و معاونت پژوهشی وزارتخانه مرتبط با کارفرما اطلاع رسانی خواهد شد.

۲- مشاور و کارفرما موظفند بعد از دریافت نامه تصویب پروژه توسط دبیرخانه فرم قرارداد را در دو نسخه تأیید (با مهر و امضاء) و به دبیرخانه ارسال نمایند. (شرح خدمات قرارداد برابر با شرح خدمات فرم پیشنهاد پروژه باشد).

۳- کارفرما و دبیرخانه در پرداخت هزینه پروژه شریک هستند و هماهنگ عمل می‌کنند.

۴- اعلام وصول اعتبار دریافتی از کارفرما با تأیید آن توسط مسئول امور مالی و رئیس پژوهشی و با تاکید بر نام پروژه، اعتبارکل، نام کارفرما، و شماره چک یا شماره قرارداد اعلام شود (دبیرخانه از دریافت تأییدیه‌های که فاقد موارد فوق باشند معذور می‌باشد) و همچنین ضروری است هر پرداخت از سهم مشارکت کارفرما به دبیرخانه اعلام شود.

۵- در صورت غیر دولتی بودن مشاور، ابلاغ اعتبار به کارفرما خواهد شد.

تبصره: در صورتی تخصیص اعتبار به مرحله ابلاغ نهایی می‌رسد که کارفرما به تعهد خود بموقع اقدام نموده و پروژه خاتمه یافته باشد و تأیید اتمام پروژه توسط کارفرما (دستگاه سفارش دهنده) همراه با گزارش نهایی به دبیرخانه ارسال شده باشد.

۶- پرداخت سهم دولت با نظارت دبیرخانه و حداکثر متناسب با پرداخت کارفرما و گزارش پیشرفت کار طبق زمانبندی صورت می‌گیرد.

۷- در صورتیکه کل سهم کارفرما در مرحله اول پروژه واریز شود بعنوان پیش پرداخت تلقی شده و مابقی هزینه پروژه متناسب با گزارش پیشرفت کار مورد تأیید کارفرما پرداخت خواهد شد.

تبصره: حداقل ۱۰٪ از سهم دولت به عنوان حسن انجام کار تا زمان پایان پروژه و تسویه با مراجع مربوطه پرداخت نخواهد شد.

- ۸- به منظور پرهیز از مشکلات احتمالی (نظیر تعدد ابلاغ اعتبار و ...) ابلاغ اعتبار پروژه های مصوب (حتی الامکان) در سه مرحله به ترتیب اردیبهشت ماه، مرداد ماه، و آذر ماه هر سال انجام می شود.
- ۹- در صورتی که یک مجری بیش از یک پروژه داشته باشد، پروژه های دیگر بر اساس ضوابط مندرج در داوری در نوبت قرار می گیرند و ابلاغ اعتبار نخواهد شد.
- تبصره:** در صورتیکه بیش از ۷۰٪ از گزارش پیشرفت کار پروژه (پس از تایید سازمان کارفرما) به دبیرخانه ارسال شود پروژه های بعدی با رعایت سقف اعتباری ابلاغ اعتبار خواهد شد.
- ۱۰- ضروری است مراحل پرداخت سهم مشارکت متناسب با تایید مراحل پیشرفت کار توسط کارفرما و مطابق با جدول زمانبندی فرم پیشنهاد پروژه و قرارداد باشد .
- ۱۱- مجری پروژه موظف است گزارش پیشرفت کار را مطابق زمانبندی مندرج در قرارداد و گزارش نهایی را در خاتمه پروژه و پس از تأیید کارفرما به دبیرخانه و کارفرما ارائه دهد. لازم است گزارش نهایی در دو نسخه به صورت تایپ و صحافی شده در اختیار کارفرما و دبیرخانه قرار گیرد.
- ۱۲- مسئولیت اصلی نظارت بر اجرای پروژه برعهده کارفرماست. کارفرما موظف است پس از پایان طرح تحقیقاتی، گزارشی از عملیاتی کردن و بکارگیری نتایج حاصل شده را به دبیرخانه ارسال نماید. هرگونه پرداخت به مشاور منوط به تأیید کارفرما است.
- ۱۳- مسئولیت اصلی اجرای پروژه بر عهده مشاور می باشد، بنابراین چنانچه پروژه در دبیرخانه تصویب و ابلاغ اعتبار شده باشد و کارفرما نیز طبق تعهداتش عمل کرده باشد، مشاور در صورت انصراف از انجام پروژه، موظف به پرداخت خسارت خواهد بود.
- ۱۴- در صورت افزایش هزینه انجام پروژه بعد از تصویب آن در دبیرخانه، تعهد اضافه هزینه انجام پروژه بر عهده کارفرماست.
- ۱۵- سهم مشارکت دولت (۶۰٪) توسط وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به دستگاه پژوهشی یا کارفرما (حسب مورد) که دارای پروژه های مصوب هستند، ابلاغ می شود تا پس از واریز اعتبار سهم کارفرما جمعاً در اختیار مجری پروژه قرار گیرد. و همچنین کسورات قانونی و تهیه لوازم و تجهیزات مورد نیاز پروژه مربوط به این قرارداد به عهده مجری پروژه می باشد .
- ۱۶- سهم ۴۰٪ کارفرما و حق الزحمه مجری بدون کسر مالیات پرداخت خواهد شد.
- ۱۷- در صورت عدم پرداخت سهم مشارکت یا انصراف کارفرما دولت تعهدی نسبت به پرداخت مابقی هزینه های پروژه ندارد لذا کارفرما موظف به پرداخت حق الزحمه و خسارت به مجری و سازمان پژوهشی و دولت می باشد. بدیهی است پذیرش پروژه های پژوهشی در آینده منوط به حسن سابقه کارفرما خواهد بود.
- ۱۸- در صورت انصراف مجری، دستگاه پژوهشی و کارفرما در هر مرحله از اجرای پروژه، مراتب باید به صورت کتبی، با ذکر دلایل، جهت تایید و اتخاذ تصمیمات مقتضی، به دبیرخانه اطلاع داده شود تا کمیته پنج نفره در این رابطه تصمیم گیری نمایند.
- ۱۹- تجهیزاتی که هزینه آنها جزء هزینه های مستقیم پروژه است، یعنی اقلامی که در تولید نمونه محصول بکار می رود از محل این ردیف قابل پرداخت است.

۲۰- تجهیزات سرمایه‌ای (اقلام غیر مصرفی) جزء هزینه های پروژه محسوب نشده و در قالب این ردیف حمایت نمی‌شوند. هزینه تأمین تجهیزات آزمایشگاهی، ماشین‌های اداری، وسایل ارتباطی، کمک به برگزاری سمینارها، همایشها و کارگاههای آموزشی، هزینه های سفر خارجی، احداث، خرید و یا اجاره ساختمان، خرید خودرو و نظایر آن از محل این ردیف پرداخت نمی‌شود. بنابراین سقف مجاز بالاسری برای دستگاه پژوهشی با توافق مشاور و مجری و پس از تأیید در مرحله داوری حداکثر ۲۰٪ می‌باشد.

۲۱- مالکیت مادی و معنوی پروژه با کارفرماست، مگر اینکه دستگاه پژوهشی با کارفرما از طریق عقد قرارداد به توافق رسیده باشد.

۵- اطلاع رسانی :

۱- دبیرخانه مرجع اطلاع رسانی، ارائه پاسخ و مسئول کلیه ارتباطات با کارفرما و مشاور است. براین اساس آخرین وضعیت پروژه‌ها به سازمانهای فوق اعلام و همزمان روی پایگاه اطلاعاتی دبیرخانه قرار می‌گیرد.

۲- بانک اطلاعاتی دبیرخانه آخرین وضعیت پروژه‌های در حال تکمیل، داوری وعودتی و فهرست پروژه‌های مصوب به تفکیک کارفرما و دستگاه پژوهشی، فرمها و دستورالعمل را بر روی سایت اعلام می‌نماید.

۳- نسخه‌ای از مکتوبات پروژه های مورد حمایت به منظور دسترسی همگان در اختیار مرجعی که سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تعیین می کند، قرار می گیرد.

در خاتمه دبیرخانه آماده دریافت پروژه‌های پیشنهادی برای بررسی، داوری و تصویب در کلیه مقاطع زمانی است.